

”Vi måste mobilisera mot trafficking inför fotbolls-VM”

En ökad risk för trafficking under herrfotbolls-VM i Sydafrika år 2010 skapar oro i landet. Nu diskuterar folk från enskilda organisationer och departement hur man ska motverka att kvinnor och flickor utsätts för påtvingat sexarbete.

– **TÄNK DIG SJÄLV ATT BEHÖVA KLÄ AV DIG** inför en främmande människa, bli förnedrad och sedan tillslängd några kronor. När du egentligen trodde att du skulle få jobb i restaurang eller på kontor. Tänk vad det gör för hela ditt liv. Trafficking är inget annat än slaveri!

Det säger Farida Casoojee, chef för socialdepartementet i Östra Kapprovinsen, under en konferens i mars om hur man ska hantera trafficking i Sydafrika framöver. Det är en viktig fråga med tanke på att det finns en ökad risk inför fotbolls-VM för herrar 2010.

Redan i slutet av 2008 fick vi höra om hur förövare försöker värva kvinnor och flickor genom att locka med att de ska få jobb före och under VM på bland annat restauranger. Men det handlar om sexarbete.

– Trafficking är det snabbast växande brottet i världen. Turism och sexhandel går hand i hand. Vi såg det i Tyskland under förra VM, vi befarar att vi kommer att få se det här i Sydafrika 2010 också. Det säger Leslie-Ann Foster, chef för *Masimanyane Womens Support Center*, en av arrangörerna av konferensen vars tema är att kvinnors och flickors kroppar inte är till salu.

NÅGRA MÅNADER INNAN KONFERENSEN träffar jag två flickor från East London som tvingats in i trafficking. Med löfte om hushållsarbete i Pretoria tackade de ja när en man erbjöd transport, jobb och bra lön. Det blev inte alls som han sagt. Flickorna utnyttjades för sexarbete.

– Vad gör vi som samhälle för att skydda de mest sårbara? frågar Farida Casoojee.

Foto: Johannes Berndalen

Sydafrika har skrivit under Palermo-protokollet. Det innebär att landet lovat att se trafficking som ett brott och att ha en lagstiftning som står i relation till brottets karaktär. Trots detta hamnade Sydafrika 2008 på *Tier 2 Watch List* för fjärde året i rad för att man inte gjort tillräckligt mycket för att motarbeta och eliminera trafficking. Tier 2 Watch List menar att det är alldeles för svårt att åtala, att man inte har tillräckligt skydd för dem som blivit utsatta och att man inte har kommit tillräckligt långt med det förebyggande arbetet.

Rent konkret har Sydafrika till exempel ingen särskild lagstiftning för trafficking. Och dåligt med resurser för att bekämpa denna form av organiserad brottslighet.

Trafficking brukar beskrivas som ett förlopp i flera steg. Först etablerar förövaren ett gott förhållande till kvinnan eller flickan och lovar guld och gröna skogar. Inför VM är man rädd för att kvinnor och flickor framförallt i provinserna Östra Kap och KwaZulu-Natal kommer att bli extra utsatta för detta, att de båda provinserna kommer att bli rekryteringsbas. Detta på grund av att de har mycket dåligt med resurser, stor befolkning och stor fattigdom.

– En av grundorsakerna till trafficking är just fattigdomen, säger Leslie-Ann Foster.

Farida Casoojee är av samma åsikt:

— **DET ÄR ENKELT ATT LURA DEN SOM INGET HAR.** För många flickor handlar det om drömmen om ett par nya jeans, en mobiltelefon, möjligheten att kunna skicka hem pengar till familjen och om ett annat och bättre liv, säger hon.

Detta ger undersökningen "Human Trafficking in South Africa – Root Causes and Recommendations" från UNESCO, också stöd för. Där anger man att en av orsakerna till trafficking är fattigdomen och att det inte finns några möjligheter till arbete eller utbildning. Detta skapar tillgång på flickor. De blir lätta "byten" när de blir lovade arbete i affär, på kontor eller i ett hushåll.

När flickorna sagt ja till erbjudandet sker transporten till annan ort. Från Östra Kapprovinsen transporteras många till Pretoria. Där börjar exploateringen.

Flickorna tvingas till sexarbete för att betala utläggerna för resan och för kost och uppehälle. De får löfte om att när de betalat tillbaka det de är skyldiga, då ska de få jobbet de blivit lovade. Det händer naturligtvis aldrig. Istället uppstår ett beroendeförhållande där förövaren bestämmer allt kring kvinnan. Hon får inte klä sig hur hon vill, hon får inte äta vad hon vill eller när hon vill eller röra sig ute i samhället. Hennes frihet är totalt beskuren.

Marcel van der Watt är polis och jobbar med organiserad

brottslighet i Port Elisabeth. Han berättar om fallet "Janice" som han arbetat med i över ett år. Janice, 16 år, försvann i december 2007 under en utflykt tillsammans med familjen. I brist resurser kunde Marcel van der Watt inte göra annat än tillbringa tid på gatorna och prata med prostituerade och andra informanter. Flera månader gick utan några resultat.

Efter mycket arbete på Port Elisabeths gator fick Marcel van der Watt veta att Janice och sju andra minderåriga förts till Bloemfontein. Det visade sig att i ett centralt ättavåningshotell, där polisen visste att det förekom prostitution, höll man också flickor fångna som blivit bortförda för sexarbete. Men flera månader förflöt utan att Marcel van der Watt kunde göra något åt situationen.

– Det fanns helt enkelt inga strukturer för hur vi skulle arbeta. Inte förrän några månader senare hade jag lyckats få ihop en styrka på 150 poliser plus socialarbetare och folk från enskilda organisationer som skulle hjälpa till på olika sätt i ett tillslag, berättar han.

Så genomfördes till slut tillslaget. Man fann bland annat en flicka som varit försvunnen i tre år och kunde identifiera runt 30 personer inblandade i trafficking.

– Tyvärr var inte Janice där. Vi tror att hon hade förts till Kimberley. Nu har vi inte tillräckligt med resurser, så nu står arbetet still igen, förutom att jag naturligtvis pratar med mina informanter och hoppas på att få veta mer. Vad detta arbete lärt mig är att vi måste arbeta tillsammans, polisen, andra departement och enskilda organisationer, för att nå resultat, säger han.

KANSKE GICK DET LITE BÄTTRE för flickorna från East London. Efter några månader lyckades de fly. De har lovat att berätta vad som hände och jag träffar dem en förmiddag. Tolken pratar med dem. Efter en stund säger hon att flickorna inte orkar. De vill inte prata nu, kanske en annan dag. Några dagar senare får jag veta att en av flickorna försökt ta sitt liv.

Farida Casoojees fråga, som hon ställde under konferensen, är verkligen relevant: Vad gör trafficking med en flickas liv?

Kanske kan Sydafrika ändå vara ett litet steg på väg i kampen mot trafficking. Åtminstone om det som enligt konferensens deltagare måste genomföras, också blir verklighet. Många goda idéer kring hur trafficking ska motverkas före och under VM kom upp. Bland annat diskuterades hur man ska trycka på politiker och andra ansvariga och hur man ska utbilda folk ute i samhällena om vad trafficking är.

Men naturligtvis krävs det också en sann politisk vilja att minska fattigdomen, skapa bra lagstiftning och avsätta tillräckligt med resurser för att få en långsiktig förändring till stånd.

MARI DAHL ADOLFSSON
East London

Förövaren bestämmer
allt kring kvinnan. Hon
får inte klä sig hur hon
vill, hon får inte äta vad
hon vill eller när hon
vill eller röra sig ute i
samhället. Hennes
frihet är totalt beskuren.